ZENDEGI-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
سه‌شنبه • ۲۹ آبان ۱۳۹۷
۱۲ ربیع‌الاول ۱۴۴۰ • ۲۰ نوامبر ۲۰۱۸
شماره ۱۹۹۶۷
۱۱۹۰

درباره عوارض بهداشتی، اقتصادی و فرهنگی فروش پوشاک دست دوم در مشهد

مافیای تاناکورا!

الهه توانا، مهین ساعدی | روزنامه نگار

گزارش میدانی

کهنه، بدبو و چروکیده است؛ خدا می‌داند چندبار تنِ چه کسی رفته و خب هیچ بعید نیست درد و مرضی به جان آدم بیفتد با پوشیدنش. از این‌ها گذشته، قاچاق است و قاچاق هم بازار را نابود و نان تولیدکننده داخلی را آجر می‌کند. پس چرا این‌همه طرفدار دارد؟ دلیلش البته واضح است؛ ناگزیری قشر کم‌بضاعت و ولع برندپوشی طبقه متوسط. اما وجود دلیل، به معنی آن است که باید تاناکورا را با همه عوارض اقتصادی و سلامتی و فرهنگی‌اش بپذیریم؟ چه کسی مسئول پیامدهای منفی‌اش بر بازار و مردم است؟ برای پاسخ دادن به این سوالات، به یکی از بازارهای اصلی تاناکورای مشهد سری زدیم و حرف‌های فروشنده‌ها و مشتری‌ها را شنیدیم. همچنین با مسئولان سازمان‌های تعزیرات، بهداشت، صنعت، معدن و تجارت و اصناف خراسان رضوی گفت‌وگو کردیم تا بدانیم سرنوشت لباس‌های دست‌دوم در بازار مشهد، چه خواهد بود.

عکس: میثم دهقانی

پنج‌شنبه ۲۴ آبان، ساعت ۱۱ تا ۱۳:۳۰ | سرای «عزیزا...اف» و بازار «عباس‌قلی‌خان»

کاروان قاچاق، سرای بیماری

کاروان‌سرای قدیمی درست در دل بافت جدید اطراف حرم مطهر زنده است و نبضش تند تر از هر بازار دیگری می‌زند؛ فروشنده‌های مغازه‌های شهر، این ساعت از روز خمیازه می‌کشند و فروشنده‌های این‌جا، سرحال با مشتری‌های بسیار و مشتاق‌شان چک‌وچانه می‌زنند. آن‌چه در ادامه مطلب می‌خوانید گفت‌وگوی ما با خریداران و فروشنده‌های تاناکوراست.

دست‌دوم به قیمت نو!

در حجره‌ای که یکی از پرت‌ترین مغازه‌های طبقه دوم است، با فروشنده‌ای اهل «افغانستان» گفت‌وگو می‌کنم. تعدادی پالتو و اورکت سبز آمریکایی، آویزان کرده. قیمت می‌گیرم، می‌گوید: «همه جور جنس و قیمت دارم. مثلا این پالتو اصل آلمانه، پشم شتر ۲۵۰ هزار تومان» از این که قیمت جنس دست دو این قدر گران است، تعجب می‌کنم. ادامه می‌دهد: «اینا اصل اصله خانم و کم کار، سر آستین‌هاش رو نگاه کنی می‌فهمی یکی دوبار بیشتر پوشیده نشده». اجناس این مغازه سایزبندی و تنوع رنگ و مدل ندارد.

جنس ایرانی کیلو چند؟

وارد بزرگ‌ترین مغازه کاروان‌سرا می‌شوم، حتی گلاب هم از بوی بد مغازه کم نمی‌کند. با چند دقیقه ایستادن و دقت کردن به تعامل فروشنده‌ها و مشتری‌ها می‌فهمم هیچ کدام از کالاها قیمت مشخصی ندارند. فروشنده در پاسخ به نگاه متعجب من می‌گوید: «جنس‌ها خارجیه و هر قیمتی بگم کمه. جنس ایرانی دووم نداره. لباس دست چندم خارجی به بهترین مارک داخلی می‌ارزه».

جایی برای دارا و ندار

وارد حجره دیگری می‌شوم. زنی لابه‌لای مدل‌های لباس با دقت می‌گردد. با دختر نوجوانش مشغول انتخاب بلوز مناسبی در میان کوهی از لباس‌های استوک هستند. نو و دست دو با هم قاطی شده‌است. از ظاهرشان معلوم است وضعیت مالی خوبی دارند. به‌خاطر برند حاضرند حتی برای لباس راحتی که در فروشگاه‌های نوفروشی با قیمت مناسب‌تری پیدا می‌شود، پول بیشتری بدهند. مشتری‌های دیگر مغازه هم چند خانم متمول هستند که این‌جا یکی از پاتوق‌های خریدشان است. به دنبال پالتوی برند، بیشتر از ۱۰ تا پالتو را پرو می‌کنند. درباره وضعیت بهداشتی لباس‌ها ازشان سوال می‌کنم، می‌گویند: «همه این‌ها ضدعفونی شده و تمیزند». در میان شلوغی فروشگاه، زنی را می‌بینم که با پسر خردسالش در گوشه‌ای خلوت دنبال لباس مناسبی برای مدرسه پسرک هستند. از صحبت با من امتناع می‌کنند. مادر رویش را می‌پوشاند تا دیده نشود.

کوهنوردی با توصیه پزشکی!

شما هم این توصیه را شنیده‌اید که برای پیدا کردن وسایل مارک‌دار کوهنوردی، «عباسقلی‌خان» بهترین گزینه است؟ بیراه هم نگفته‌اند، نیمی از حجره‌های کاروان‌سرا استوک‌فروشی‌های لوازم کوهنوردی است. بعضی‌هایشان ظاهر تمیزی دارند اما این‌جا همه چیز دستِ دو، سه یا حتی چهار است! به نظرم قیمت‌ها تفاوت زیادی با اجناس نو ندارد اما فروشنده ادعا می‌کند: «هرچی تو مغازه‌های دیگه می‌بینی اورجینال نیست، کپی کار اصلیه. اگه از جنس من ناراضی بودی، برگردونش. از نظر بهداشتی هم خیالت راحت، همه لباس‌ها خارج کشور کاملا ضدعفونی می‌شه. من مشتری پزشک هم دارم که می‌گه به‌خاطر ضدعفونی شدید این لباس‌ها، بقیه لباس‌های توی کمدش هم تمیز می‌شه!».

پرستاری در جست‌وجوی خوش‌پوشی

در مغازه دیگری که به آن سر می‌زنم، بوی چراغ‌نفتی مخلوط شده با کهنگی، فضای کوچک حجره را پر کرده‌است. فروشنده، به سختی فارسی صحبت می‌کند. خانمی حدود ۴۵ ساله به همراه دخترش در میان لباس‌ها به دنبال انتخابی قیمت مناسب و خاص است! خانم، به گفته خودش پرستار است و با این بازار به‌واسطه دوست خوش‌پوشش که به سختی هم نم پس می‌داده، آشنا شده‌است. می‌گوید: «همکارم خیلی خوش‌تیپه. هر روز با لباس‌های گرون‌قیمت و شیک میاد سر کار. کلی زیر پاش نشستم تا بالاخره لو داد با حقوق کمش چطور این همه خوش‌تیپه».

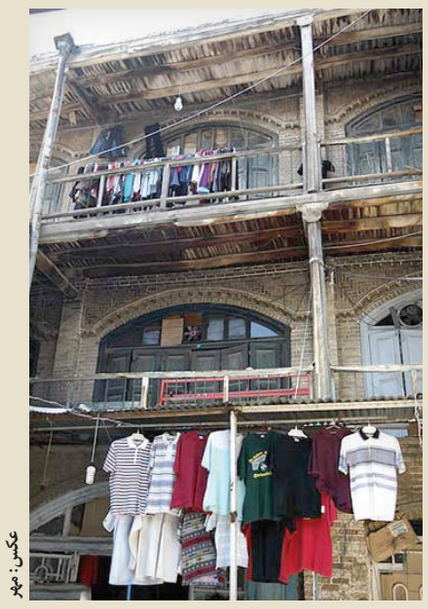

عکس: مهر

با معنی «اورجینال» آشنا شوید

ظاهر فروشگاه و فروشنده‌ها طوری تروتمیز است که انگار نه انگار همه اجناس استوک هستند. این مغازه، ساختار جدیدتری دارد. یک دنیا کاپشن و لباس گرم اتو کشیده روی رگال‌ها منظم چیده شده‌است. در نگاه اول به دقت و تمیزی فروشنده که هرگونه آثار استوک بودن را از بین برده، احسنت می‌گویید ولی خب وقتی دقت می‌کنید از روی سایید گی آستین‌ها و زدگی لباس‌ها متوجه دست دوم بودن‌شان می‌شوید. فروشنده می‌گوید: «همه جنس‌هامون کهنه و دست دو نیست. بعضی وقت‌ها لباس مارک‌دار تک‌سایز هم میشه پیدا کرد. گاهی هم لباس اورجینال رو با مارک چینی می‌بینی که سفارش شرکت‌های خارجی مثل آدیداس و نایکه که میشه همون اورجینال خودمون!»

لباس دست دو، مناسب کودکان؟

دو سبد بزرگ وسط مغازه است پر از به‌درد‌نخورترین و کهنه‌ترین لباس‌های کودکانه. هر تکه لباس، پنج هزار تومان! در کل کاروان‌سرا یکی دو حجره لباس مستعمل بچه گانه می‌فروشند که این مغازه یکی از آن‌هاست. روی سبدها یک خانواده چهار نفره با ظاهر و پوشش متوسط رو به بالا، چمبره زده‌اند. به نظر می‌رسد مادر و پدر جوان به همراه مادر بزرگ و پدربزرگ آمده‌اند تا برای دردانه‌شان خرید کنند! از لابه‌لای لباس‌های کثیف چند دست بلوز و شلوار پیدا کرده و از این که توانسته‌اند با قیمت اندک برای فرزندشان خرید کنند، خوشحال‌اند.

[...]

خانم، به گفته خودش پرستار است و با این بازار به‌واسطه دوست خوش‌پوشش که به سختی هم نم پس می‌داده، آشنا شده‌است. می‌گوید: «همکارم خیلی خوش‌تیپه. هر روز با لباس‌های گرون‌قیمت و شیک میاد سر کار. کلی زیر پاش نشستم تا بالاخره لو داد با حقوق کمش چطور این همه خوش‌تیپه»

مسافران؛ مشتری‌های دایمی تاناکورا

دو دختر جوان روی نیمکت فلزی محوطه نشسته‌اند و چند کیسه خرید، کنارشان است. از توی پلاستیکی، برای خودشان لقمه نان و پنیر می‌پیچند. بایکی‌شان سر صحبت را باز می‌کنم. می‌گوید: «اهل این‌جا نیستیم. سالی یکی دوبار میایم مشهد. هم زیارت می‌کنیم هم کفش و لباس یک‌سال‌مون رو می‌خریم. شهرستان، گرونیه این‌جا اما قیمت‌ها خوب و تنوع زیاده. سال‌های پیش البته، قیمت‌ها مناسب‌تر بود». می‌پرسم با غیربهداشتی بودن لباس‌ها مشکلی ندارد، جوابش مثل بقیه است: «نه. میدیم خشک‌شویی»

توضیح یکی از مسئولان تعزیرات حکومتی خراسان رضوی درباره وضعیت نظارت بر فروشگاه‌های تاناکورا

آماده برخورد با دست‌دوم‌فروشی‌ها هستیم

با «امید جلیلی تقویان»، رئیس شعبه سیار تعزیرات حکومتی استان تماس گرفتیم تا بدانیم چرا دست‌دوم‌فروشی‌ها با وجود ضربه زدن به بازار با فروش کالای قاچاق، همچنان مشغول فعالیت هستند. جلیلی می‌گوید: «تعزیرات حکومتی، مرجع رسیدگی به تخلف است. وظیفه نظارت بر عهده سازمان تعزیرات نیست با وجود این اگر موردی به ما اعلام شود یا گزارش‌های مردمی به دست‌مان برسد تحت عنوان شعبه سیار با واحدهای عرضه کننده لباس تاناکورا برخورد می‌کنیم. لباس دست‌دوم از مجاری قانونی وارد کشور نمی‌شود و قطعا قاچاق است؛ بنابراین اولویت ما بر اساس قانون مبارزه با قاچاق کالا و گفته مقام معظم رهبری، مبارزه با قاچاق از مبادی ورودی تا خط عرضه است. اولویت بعدی‌مان هم مسائل بهداشتی است. هر زمان تمایل داشته باشید، می‌توانیم همراه شما با هماهنگی دستگاه‌های نظارتی، بلافاصله به جمع‌آوری لباس‌های دست دوم اقدام کنیم. به این ترتیب که به دستگاه‌های ناظر اعم از بازرسی سازمان صنعت و معدن، اتاق اصناف و در این موضوع به‌خصوص، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی که ضابطِ تعزیرات حکومتی هستند، اعلام کنیم واحدهایی اقدام به فروش لباس دست دوم می‌کنند».

مدیر بهداشت محیط و حرفه‌ای خراسان رضوی، هشدار می‌دهد

بیماری‌های قارچی و تنفسی، پیامد دست‌دوم‌پوشی

مهندس «علی حسنی» در پاسخ به این سوال که پوشیدن تاناکورا چه عوارضی دارد و چرا جلوی فروش آن گرفته نمی‌شود، می‌گوید: «مبدأ و شرایط نگهداری لباس‌های دست‌دوم مشخص نیست، انبارداری‌شان هم عموما طولانی و غیربهداشتی است. اگر وارد فروشگاه‌های تاناکورا شوید، از عدل‌ها (کیسه‌های بزرگ لباس) بوی سمومی را که برای بیدزده نشدن لباس‌ها استفاده می‌شود، حس می‌کنید. لباس‌های دست‌دوم، بسیاری از آلودگی‌ها را وارد منازل می‌کنند و مواد شیمیایی که برای نگهداری طولانی مدت آن‌ها استفاده می‌شود، حساسیت و مشکلات تنفسی ایجاد می‌کنند. احتمال انتقال ساس و بیماری‌های قارچی هم وجود دارد. مسئله مهم درباره لباس‌های دست‌دوم، قاچاق بودن‌شان است که باید در مبدأ جلوی ورودشان گرفته شود و این کار بر عهده ستاد مبارزه با کالای قاچاق است؛ همچنین باید در سطح فروش، کنترل و نظارتی روی آن‌ها صورت بگیرد که وظیفه اتاق اصناف یا اتحادیه مربوط است. هر مغازه‌ای طبق قانون نظام صنفی باید پروانه کسب داشته باشد در حالی که هیچ پروانه‌ای برای فروش لباس دست‌دوم وجود ندارد بنابراین فروشگاه‌های تاناکورا باید تعطیل شوند؛ ما گرچه در جمع‌آوری و معدوم کردن لباس‌های دست‌دوم، همکاری می‌کنیم اما در نظارت مسئولیتی نداریم».

توضیح بازرس سازمان صمت درباره ادامه فعالیت فروشگاه‌های تاناکورا

همه دستگاه‌ها باید بسیج شوند

«مهدی مقدسی»، کارشناس مسئول معاونت بازرسی و نظارت سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی می‌گوید: برخورد با فروشگاه‌های تاناکورا در مشهد سابقه‌دار است اما جمع‌آوری قطعی این فروشگاه‌ها به مجموع همکاری‌های کشوری نیاز دارد: «ما در قالب طرحی که به تصویب کمیسیون مبارزه با کالای قاچاق رساندیم، جمع‌آوری‌های گسترده‌ای انجام دادیم. قبلا ۱۲۰ واحد لباس تاناکورا در مشهد داشتیم که طی طرح‌های مختلف، تعدادشان به ۸۰ و سپس ۳۰ واحد کاهش پیدا کرد. اتحادیه‌های مربوط، امتیازاتی به واحدهای لباس دست‌دوم فروشی داد تا پروانه کسب فروش پوشاک نو، بگیرند و مسیر دورشدن‌شان از فضای تاناکورا فراهم شود. امسال، حدود یک تُن لباس مستعمل به ارزش ۶۰۰ میلیون ریال جمع‌آوری کردیم، این میزان در دو سال گذشته بیش از ۴۰-۵۰ تن بود و تا حد پاک‌سازی کامل پیش رفت. اما لازم است این طرح گسترش یابد و در سطح کشوری انجام شود. استان خراسان که تولیدکننده پوشاک دست‌دوم نیست، این لباس‌ها از جایی به‌صورت قاچاق وارد کشور می‌شوند و سودهای زیادی هم دارند. فروشنده، یک عدلِ سربسته را ۲۰۰-۳۰۰ هزار تومان می‌خرد و حداقل دو، سه میلیون تومان لباس می‌فروشد. این تجارت پُرسود مشتری‌های پروپاقرصی هم دارد که بر خلاف تصور، همه‌شان لزوما وضعیت مالی بدی ندارند و حتی هنگام برخورد ما با این مغازه‌ها اعتراض می‌کردند. در خیابان راهنمایی، افرادی هستند که ماشین گران‌قیمت‌شان را پارک می‌کنند و پله‌های نمناک زیرزمین دست‌دوم‌فروشی را با آن بوی آزار دهنده‌اش پایین می‌روند برای خرید لباس مارک‌دار. به نظر من خرید لباس کهنه دیگران صرفا برای برندپوشی، نوعی سقوط فرهنگی است. سازمان صمت، در کنار پلیس مبارزه با قاچاق کالا، یکی از دستگاه‌های کاشف است که در این زمینه باید وارد عمل شود اما ادامه پیدا کردن این طرح، به همکاری دیگر دستگاه‌ها از جمله دانشگاه علوم پزشکی، اتاق اصناف، پلیس اما کن و حمایت‌های قضایی و انتظامی نیاز دارد. حالا که شما گزارش دادید، ما هم پیشنهاد برخورد با این واحدها را به کمیسیون مبارزه با قاچاق شهرستان می‌دهیم و بعد از تأیید کمیسیون، در قالب طرحی نظارتی با حضور همه دستگاه‌های مربوط، مجددا اقدام خواهیم کرد».

نظر مدیر نظارت و بازرسی اتاق اصناف مشهد درباره فعالیت غیرقانونی فروشگاه‌های تاناکورا

مردم هم سهیم‌اند

«امیر دلداری»، درباره بازارهای دستِ دوم‌فروشی بدون مجوز و نقش اصناف در جمع‌آوری کالاهای استوک که گاهی به جای کالای نو هم به‌فروش می‌رسند، می‌گوید: «برای حذف کامل این معضل که جدای از بهداشت، به اقتصاد هم ضربه می‌زند نیاز به کمک مردم است چون تا تقاضا نباشد عرضه‌ای هم نخواهد بود. هرچند این مسئله از وظیفه مسئولان و ادارات مربوط کم نمی‌کند ولی شهروندان هم نباید لباس دست دوم بخرند. اما درباره جواز کسب فروشگاه‌های تاناکورا، باید بگویم که اتحادیه پوشاک باید این قضیه را پیگیری کند. روال این است که بعد از اخطار به فروشگاه‌های بدون مجوز، مهلتی برای‌شان تعیین می‌شود. در صورت اقدام نکردن، «اجرائیات» وارد کار و مغازه پلمب می‌شود. مسئله مهم دیگر درباره لباس‌های دست‌دوم، چسباندن مارک‌های تقلبی به آن‌ها و فروش‌شان به‌جای لباس نو ست که ما بعد از شناسایی، این موضوع را به سازمان «صمت» گزارش می‌دهیم. تأکید می‌کنم حذف این کالاها که بیشتر از افغانستان وپاکستان وارد می‌شوند، نیاز به همکاری مصرف کننده‌ها دارد».